

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1060.

CHICAGO, ILL., 5. JANUARJA, (JANUARY 5,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Zenstvo v industriji — socialni problem.
35 Milijard ameriških vojnih stroškov.
Premogarjem v južnem Coloradu povišali plače.
Morgan novi načelnik jeklarskega trusta.
Ameriški vojaki padajo v Nikaragvi—čemu?
Reklama na račun revežev.
Bingelj, Čegare in dohtar Černe.
Avtomobilska žetev.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Iz West Newtona o stavki premogarjev.
"Zdrahe" v La Sallu.
Izredna seja in diskuzija v klubu št. 1.
Za Johnstown in okolico.
Odbornikom pennsylvanske Konference JSZ.
Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ.
Ni nam žal za starim letom. — Maškarada društva "Narodni Vitezi".
Popravek z ozirom na oglas stav. in pos. društva v Canonsburgu.

Kako Bingelj agitira za glasilo protisvobodomiselcev.
Seja in domača zabava kluba JSZ. v Warrenu.
Lenčka je se še zmerom huduje na "starega Naceta".
Postanite član našega stavbinskega društva. Proletarec v l. 1928 (članek na platnicah).
Zahvala sodelavcem v klubu št. 1.
V soboto 14. januarja maškarada "Nade".
Račun razpečanih znamk.
Po prostranem Chicagu v agitaciji za "Proletarca".

RAZNO.

Esfira (Angelo Cerkvjenik).
Zmaga (Dorohov-Vuk).
Vštipci.
Pariz (Anton Kristan).
NAŠI ODRI:
"Poročna noč" v Waukeganu v nedeljo 8. januarja.
Dramska predstava v Barbertonu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vsa leta (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

“Proletarec” v letu 1928

STO STEVILKO stopa “Proletarec” v triindvajseto leto od svoje ustanovitve. Prva številka je izšla januarja 1906. “Proletarec” je razun enega edini slovenski list v Ameriki, ki v tem času ni menjal gospodarja, in je edini, ki je ostal od začetka v tej dobi zvest svojim načelom. Drugače pri tem listu tudi biti ne more, kajti ustanovljen je bil v interesu delavcev za delavce. Danes izhaja z istim namenom.

“Proletarec” ima lep krog naročnikov in čitateljev. Vsak list pa si prizadeva, da si jih pridobi čim več. Eni vsled biznisa, drugi vsled kake posebne agitacije, vsled personalnih ambicij lastnikov, listi kot je “Proletarec” pa zato, da izve čim več ljudi RESNICO.

Reakcija je v povojni dobi precej globoko posegla tudi med jugoslovansko delavstvo te dežele. In ravno v takih, časih se pokaže, kako velikega pomena je list, ki ne klone pred nikomur in nima nobenih spon, ki bi mu zabranjevale svobodno besedo.

Dolgotrajna stavka premogarjev in brezposelnost v drugih krajih je mnogoterim naročnikom onemogočila obnoviti naročnino. Kadar pridejo “slabi časi”, jih začuti delavec prvi in z njim njegov list. Tudi kapitalistični in polovičarski listi so prizadeti, toda v veliko manjši meri. Razun tega imajo podporo premožnih slojev.

Upravni odbor “Proletarca” se v težkih časih, v katerih se nahaja delavstvo in njegov tisk, obrača do agitatorjev, posebno do zastopnikov “Proletarca”, da svojo agitacijo povečajo. Eni so že sedaj aktivni da bi bolj ne mogli biti, in tistih se te vrstice ne tičejo. Prosimo pa one, ki so v stanju storiti več, da store. Dosedaj še nismo nazadovali v številu naročnikov, ali ker se število brezposelnih veča in ker so premogarji bolj in bolj izčrpani, bomo morali, razun, če urzeli napolnijo agitatorji z novimi naročninami in z iztirjanjem poteklih.

Zadnji izkaz poslanih naročnin pod rubriko “Agitatorji na delu” beleži 65 naročnin, predzadnji pa 51. To so namreč naročnine, ki jih pošljejo agitatorji. Poskušajmo ga dvigniti, da bo vsak izkaz pod to rubriko, ki ga priobčujemo v vsaki drugi številki, beležil sto naročnin in več. Poskusimo takoj!

PROLETAREC

Glasiló Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1060.

CHICAGO, ILL., 5. JANUARJA, (JANUARY 5,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

ŽENSTVO V INDUSTRIJI—SOCIALNI PROBLEM.

“ŽENSKA spada v kuhinjo” je star izrek, ki se ga še vedno ponavlja. “Njena naloga katero ji je dala narava, je, da rodi otroke in jih vzgaja,” je drugi, ki se ga enako trdovratno drže — kdo? Tisti, ki ne razumejo ekonomskega procesa.

“Njen prostor je dom.” Dobro! Da ga v sedanji ekonomski uredbi imaš, moraš “zaslužiti” v fabriki, z obdelovanjem zemlje ali kakor že. Osem in pol milijona žensk dela v ameriški industriji, v pisarnah in trgovinah, za plače. To število je dobil vladni biro, ki se peča s statistikami te vrste. Če vzamemo za podlago, da je v Zedinjenih državah petintrideset milijonov mezdnih delavcev, vidimo, da tvorijo ženske dobro četrtno tega števila. Več milijonov drugih žensk je vposljenih po nekoliko ur na dan s pranjem, s čiščenjem podov, uradov in z raznimi drugimi deli, za katera prejemale plačo. Te niso uvrščene v tej statistiki, ampak le one, ki so vposlene kot “regularne” delavke.

Dobra tretjina ameriških Slovenk v velikih mestih je zaposljena v industriji. Več kot tretjina je takih, ki delajo za plačo le sem in tja. Med ženstvom nekaterih drugih priseljenih narodnosti so razmere v tem oziru še slabše.

Povprečna ženska se ne navdušuje za mezdna dela. Dom in gospodinjstvo v njemu ji je veliko ljubše. Daj ji dom in če mogoče vrt ter dovolj sredstev za preživljanje, pa imaš glavni pogoj za srečno družinsko življenje.

Ista statistika pravi, da je sorazmerno s prebivalstvom največ žensk zaposljenih za plačo v South Carolini. V državi New York jih je zaposljenih čez milijon, v Pennsylvaniji 690,000, v Illinoisu 540,000, Massachusettsu pol milijona in tako dalje. Ženske so danes vposljene že v skoro vsakem obratu, dasi ne še pri vseh takih delih, kakor v evropskih deželah.

Okrog polovica v industriji zaposljenih žensk je belopoltnih Amerikank; pod to definicijo razumemo tiste, katerih starši so bili rojeni v tej deželi. Nad dva milijona jih je iz druge generacije, to je takih, katerih eden ali oba roditelja sta bila rojena v inozemstvu, blizu poldrug milijon pa je priseljenk. Ostale delavke, zapo-

padene v številu kot navedeno v začetku, so zamorske in drugih polti.

Čemu mora več milijonov omoženih žensk, vzlic temu da imajo otroke, delati v tovarnah in drugih obratih? Zato, ker možje in očetje ne zasluzijo dovolj za preživljanje družine, in radi tega morajo tudi žene v tovarne in stotisoči otrok že v zgodnji mladosti.

Izmed vseh so v ameriški industriji najbolj izkoriščane ženske in otroci. V nešteto slučajih so razne kompanije nadomestile moške z ženskami ter jim za enako delo in isto količino produkcije plačale tretjino in celo polovico manj kakor so plačevale preje možkim delavcem.

Ženski urad zveznega delavskega departamenta je po dolgem proučevanju položaja delavk v industriji štirinajstih držav izračunal, da dobivajo najvišjo povprečno plačo v državi Rhode Island, namreč \$16.85 tedensko. Ta preiskava, ki se je vršila l. 1925, pravi nadalje, da najnižja povprečna plača žensk je bila v Missisippiju, kjer so prejemale le \$8.80 na teden. Povprečne tedenske plače žensk v nekaterih drugih državah so znašale: Ohio \$13.80, Oklahoma \$13, Georgia \$12.95 Missouri \$12.65, Kansas \$11.95, Arkansas \$11.60, Tennessee \$11.10, Delaware \$11.05, Kentucky \$10.75 in South Carolina \$9.50. California ima postavbo, ki določa minimalno plačo za ženske. V nobeni izmed onih držav, v katerih je imenovani urad preiskoval položaj žensk v industriji, ni povprečna plača delavk dosegla višino plače, kakor jo določa omenjeni kalifornijski zakon. Plače žensk v Illinoisu in New Yorku so sicer višje kot v prej imenovanih državah, a tudi cene življenskih potrebščin so višje.

Moški so veliko krivi, da se ženske v pogledu plač toliko izkorišča. Dolgo je prevladovalo mišljenje, da ženska dela, katera sploh dela izven doma, le toliko časa, da se omoži. Toda nizka moževa plača, ali bolezen v hiši, jo je prisilila, da je pohajala naprej v tovarno. Nešteto slučajev je, da je morala žena v tovarno tudi zato, ker za moža v njih ni bilo dela. Njej so ga dali radi tega ker ženske delajo za — nižjo plačo.

Nele da prejemale skrajno nizko plačo,

imele so v mnogih obratih tudi dolge delavne ure. Šele z velikimi kampanjami v zakonodajah za uvedbo maksimalnega delavnika za ženske so se podjetniki zdravili ter dali ženskam osemurni delavnik. V južnih državah pa še niso dosegle niti te izboljšave.

Statistika, ki jo je objavil omenjeni biro, je žalostno izpričevalo izkoriščanja ameriškega ženstva, kolikor je prisiljenega služiti si kruh v industriji. Biro je navedel tudi več nasvetov, ki so apelujočega značaja na "dobra srca" delodajalcev, dasi se ne glase direktno v tem smislu. Poročilo izjavi, da imajo omožene ženske in vdove z otroci po končanem delavniku v tovarni doma še en "delavnik", namreč gospodinjska dela, kar jim delavnik sorazmerno podaljša.

Vprašanje žensk v industriji je socialno vprašanje. Kapitalizem je sistematično ustvaril položaj, v katerem plača povprečnega meznega delavca ne zadostuje za preživljanje družine. Če se hoče ubraniti pomankanja, če hoče nekoliko "luksusa", če si hoče kak cent prihraniti, je ena pot: naj gre v delavnico tudi "ona". Če ne ona, tedaj tisti otroci, ki so že toliko dorasli da lahko kaj zaslužijo. Javnemu blagostanju, ljudskemu zdravstvu ter v ožjem krogu družini je tako stanje v kvar. Da se to socialno vprašanje reši v interesu ljudstva, je potrebno, da izroči svoje poverenje stranki, ki zastopa socialističen program. Dokler ne pride od tega spoznanja, ni upanja na večje izboljšave.

Morgan novi načelnik jeklarskega trusta.

Ko je umrl Elbert H. Gary, car ameriškega jeklarskega trusta, so dolgo ugibali, kdo dobi njegovo važno mesto. Imenovana so bila imena mnogih znanih ameriških ekonomov, finančnikov in politikov, med njimi tudi Coolidgovo. Končno je uprava poverila to mesto carju ameriškega mednarodnega bankarstva John Pierpont Morganu. Morgan je smatran za najvplivnejšega finančnika v Ameriki in na svetu. Je diplomat, politik in sploh človek velikih sposobnosti. Njegov diplomatični aparat regulira zunanjo in notranjo politiko ameriške vidne vlade.

Ker Morgan ostane tudi v bodoče aktiven v finančnem svetu, je on bolj formalen kot fiktiven načelnik jeklarskega trusta. Funkcije ki jih je imel pokojni Gary, bo v bodoče v Ameriški jeklarski korporaciji izvrševal triumvirat, v katerem so Morgan, James A. Farrel in Myron C. Taylor.

Ako bi delavske organizacije polagale toliko važnosti na sposobnost in jo znale ceniti ter če bi tako pazno izbirale svoje funkcionarje, kot jih izbirajo velike korporacije, bi vpliv trustjanov ne bil tako mogočen kot je in med delavci ne bi bilo treba toliko brezplodnega kritiziranja.

35 milijard ameriških vojnih stroškov.

Dasi je bila svetovna vojna končana že pred več kot devetimi leti, še vedno niso natančno izračunali, koliko je bilo z njo stroškov, računano v milijonih dolarjev. Kajti do stotisočaka natančno se takih računov ne more napraviti.

Finančni tajnik Mellon je dne 7. decembra podal obširno poročilo z ozirom na vojne stroške, ki so jih imele Zedinjene države v svetovni vojni. Znašajo okroglo petintrideset milijard. Če vpoštevamo, da ta dežela ni bila v vojni od začetka, in da je bila vojna končana še predno je dobro posegla v njo, si lahko predstavljamo, koliko večje stroške imajo proporcno Nemčija, Francija, Anglija, Rusija itd.

Breme vojnih davkov tepe najbolj delavsko ljudstvo. Tudi kapitalist plača davke, ali on jih prenese v obliki večjih cen za svoje produkte na odjemalce. Tako vidimo, da plača vse davke ljudstvo, ob enem pa gradi še bogastva malemu številu posedujočih.

Vojna povzroča tudi druge stroške. Veliko bogastev se uniči. Življenja in zdravja se uničuje na debelo. Tudi te davke plača ljudstvo. Vojne pa povzročajo in napovedujejo tisti, ki ne plačajo ne enih ne drugih vojnih stroškov. Ker gospodarijo, ker so bogastva v njihovih rokah, postopajo, kakor določa zakon njihove ekonomske uredbe — lahko bi rekli tudi neuredbe.

Okrog \$35,000,000,000 vojnih stroškov; okrog 100,000 ubitih, tisoče pohabljenih, tisoče katerim je zdravje za vedno pokvarjeno — to so vojni stroški te dežele. In so majhni, če jih primerjamo z ruskimi, nemškimi, francoskimi in angleškimi. Drugič bodo večji, ker se na vojno (pravimo "na obrambo") neprestano pripravljamo.

Plače premogarjev v južnem Coloradu povišane.

"Dobra" Colorado Fuel and Iron kompanija je od dne 1. januarja povečala plačo premogarjem. Vsaki bo dobival povprečno 32c na dan več kot doslej. Prvič je povišala plačo septembra prošlo leto, in skupno povišanje znaša dolar dnevno za povprečnega rudarja.

Premogarji v Coloradu so po trditvi omenjene Rockefellerjeve kompanije zastavkali brez vzroka, in "dobra" kompanija jim je v teku nekaj mesecev ravno tako "brez vzroka" kar dvakrat povečala plačo. Res, da so to povišanje delavci plačali, in mnogi so ga še posebej plačali s krvjo in preganjanjem, ampak kompanija le pripoveduje, kako je "dobra", kako skrbi v vseh ozirih za blaginjo svojih delavcev. Štrajk je torej vendarle pomagal.

ANGELO CERKVENIK:

ESFIRA*Povest o votlih očeh.
Prepis iz mojega dnevnika.*

I.

Kovno, 1. septembra 1918.

ZE tri dni sem tukaj. Stanovanje so mi preskrbeli v vili "Esfira", v hiši tovarnarja Goldsteina.

Gospa Goldsteinova me je zelo prijazno sprejela.

V velikem salonu je bilo tiho, mrzlo in neprijazno. V desnem kotu je stal klavir, na sredi dvorane večja miza, pri izhodu na balkon pa majhna mizica in poleg te dva foteljčka.

Zazdelo se mi je, da sem v mrtvašnici. Od kod ta mrzli, mrtvaški vtis?

Gospa je bila oblečena v črno.

"Dober večer, gospod poročnik, zelo me veseli!"

Nekaj bi ji bil moral odgovoriti, a vse besede so mi obtičale nekje globoko v možganih, v gosto meglo povite. Skušal sem jih odkriti, pogledati jim v oči . . . Zaman! Videl sem le žalostne oči gospe Goldsteinove in spoznal sem, da so jokale za solzami, ki so bile že vse izplakane.

"Veste," mi je dejala, "saj mi bi ne oddali sobe . . ."

"Vem, gospa, prisilili so vas. Vojna je!"

"Da, vojna!"

"Neprijetno vam je imeti tujca v hiši."

"Ne vem, kako bi rekla . . . vsi smo tujci."

"Razumem, gospa! Saj dobro vem . . ."

"Motite se! Le zavoljo miru nam je. Imam bolno hčerko, ki ljubi le mir. Včasih pa so nam poslali sem oficirje, ki so razbijali, kričali, kleli, se pretepali . . . Zgodilo se je nekaj celo, da je neki madžarski stotnik trkal ponoči na duri njene izbe.

"Gospa," sem ji rekel, "vem, da vam je neprijetno, ker sem tukaj, a če želite, si bom skušal poiskati kaj primernega drugod."

"Ne, ne," mi je hitro padla v besedo, "poslali bi nam koga drugega in kaj bi imeli od tega? Zdi se mi, da ste dobri, da boste marsikaj razumeli, kar je bilo drugim popolnoma neumljivo."

Priklonil sem se, ji poljubil roko in odšel.

Zvečer mi je predstavila svojo hčerko.

Pogledal sem jo:

Nepopisna lepa ženska. Netelesna lepota, sveta lepota. Proti volji mi je pogled ušel na moje roke.

Kako bi se mogel takšne lepote dotakniti s temile umazanimi rokami?

Počasi je stopala proti meni.

Previdno.

Ali se ni mladost ustavila v neki davni, pradavni dobi v tej čudoviti ženski? Ali ni neka čudežna sila obvarovala to telo pred časom?

Leta so tekla, leta so sivela — njen obraz pa je ostal otroški, zlati lasje, nebeške oči.

Nebeške oči.

Takšnih oči nisem videl nikdar preje. Bog ve, ali jih bom videl še kdaj v svojem življenju? Skoraj ne morem verjeti.

Zagledale so se vame.

Izbruhnil bi bil v jok, a jok mi je osvinčenel. Prestrašen sem zrl vase in vse v meni je bil le svinec, težak kakor zemlja.

Misli so mi svinčenele pod vplivom tega pogleda.

Moj Bog, kaj je v teh očeh?

Obraz se je smehljal, oči pa so mrtvo, spojno zrlle v daljno neizmernost.

Nisem vedel, da je zrla v brezdanjo temo, v večno temo.

Počasi je stopala.

Umaknil sem se in zajeceljal:

"Gospodična . . ."

Pomolila je svojo ročico proti meni.

Previsoko jo je dvignila. Poljubil sem ji roko.

"Ne," je rekla, "nisem hotela."

Šele v tem trenutku sem opazil materin pogled. Toliko brezsolznega joka je bilo v njih, da se je moj krik sam izruval iz srca:

"Povejte, govorite!"

Gospa je molčala, deklica se je stresla.

"Povejte, prosim, govorite!" sem še enkrat rekel.

"Ali je ta hiša zakleta," sem se zdrznil.

"Nič ni," je odgovorila hčerka, "nič ni strašnega, le moji materi se dozdeva, da je to nekaj tako zelo žalostnega . . . slepa sem od rojstva."

"Slepa?" sem kriknil in krik je padel med nas kakor raztopljen svinec v mrzlo vodo. Težko je ležal med nami . . .

Potem pa je premagala bolešt, s katero je moj krik napolnil široko dvorano, in je tako ljubeznivo, tako sladko šepetala:

"Slepa sem za vas, za mamó, za očeta in za vse, ki pravijo, da vidijo. Nikdar nisem videla in niti daleč ne morem doumeti, v čem obstoji sladkost gledanja. In zato je vam vsem mnogo strašneje pomisliti na to dejstvo nego meni."

"Gospodična, vem le, da je okrutna krivica, kar se je zgodilo z vami."

Nasmehnila se je.

O, ta nasmeh mrtvih oči!

"Kaj se je zgodilo z menoj? Mar mi ni dobro? Slepa sem in kljub temu imam vsega v izobilju. Lepot ne vidim, a strahot tudi ne. Koliko jih je, ki niso slepi, pa umirajo, ker so lačni in nimajo, kamor bi položili svojo glavo."

Nisem verjel njeni besedi. Zame je bila laž. Verjel sem le v kruto krivico, ki ni dala lepoti, živi lepoti, da bi se spoznala, da bi se videla.

Svoj vid bi bil v tistem trenutku dal, če bi bila mogla ona spregledati.

Razumel sem vse: razumel sem, zakaj nista gospod in gospa v teh treh dnevih spregovorila niti ene same besedice, razumel sem, zakaj je gospa vsa v črnem, zakaj so njene ustnice zašepetale, da smo sli vsi tujci, razumel sem, zakaj se je smrt naselila v tej tihi, mrzli dvorani, zakaj mi je predvčerajšnjim kri oledenela, ko sem se dotaknil gospejne roke.

Razumel sem naposled, zakaj je tujec v tej hiši kakor žebelj, ki so ga zabili v roko in v nogo Križanega.

Razumel sem vse.

In zato sem se zvečer, ko sem bil sam s svojo mislijo, ves vdal joku.

(Dalje prihodnjt.)

PAVEL DOROHOV:

ZMAGA.

(Odlomek iz "Golgoti". Prevel Fr. Vuk.)

Sijajno je razsvetljeno veliko poslopje hotela "Europa". Pred vhodom — avtomobili, kočije, droške, konji.

V veliki dvorani, na odru, okrašenem s tropičnim rastlinjem igra orkester. Snopovi luči trepetajo in iskre na kristalnih lestencih, vazah in kandelabrih. Bliščeče beli so namizni prtji in cvetlice vse polno, mnogo cvetlic.

Dame v težkih židanih balskih toaletah so kakor mogočne žive cvetlice. In dekoltirane, globoko dekoltirane. Gole rame, pleča, hrbet, prsi.

Vojaštvo v elegantnih uniformah. Na ramah temnozeleno z zlatimi zvezdami obšite spolete. Srebro in zlato blišči na uniformah inozemskih vojnih atašejev. Črne salonske obleke in fraki obkrožujejo pisano sliko.

Napitnice, zveneči bokali z iskričim vinom.

Napitnice brez konca.

"Gospoda častniki! Dvignimo čaše na zdravje prvega vojnega ministra, na zdravje Rusije, osvobojene od boljševikov!"

"Uráá!"

Godba zaigra.

"Gospoda častniki. Gotovo se strinjate z mano, da ne more biti strmoglavljenje sramotnega boljševiškega jarma zasluga posameznika. Čast in slava ruskim častnikom, ki nosijo vso težo borbe z boljševiki."

"Uráá!"

"Ne nevarnost ne pomanjkanje nas ne zdrži na našem potu. Principov svobode, enakosti in bratstva prepojeni, so planili ruski častniki v boj — in nam podarili današnji dan, da lahko sedaj tukaj praznujemo slavje svobode. Boljševizem je strmoglavljen! Gospoda častniki, velika je vaša zasluga pred mučeniško očetnjavo. Ali še večja slava gre našim plemenitim

in velikodušnim zaveznikom, ki so morali na svojih plečih nositi vso težo prvega dne vstaje. Čast in slava našim junaškim zaveznikom — Čehom! Pozdravljam naše plemenite brate v osebi njihovega, tu navzočega vodje!"

"Uráá!"

Godba mogočno zaigra. Vsi vstanejo in izteguje polne bokale nasproti češkemu generalu.

General se smehljaje pokloni.

Zdravica sledi za zdravico. Nazdravi se inozemskim zastopnikom. Oni odzdravljajo.

Godbe brez konca, bokali žvenketajo, vino se peni.

Nek častnik stopi na oder.

"Gospoda častniki. V prid rodbinam častnikov, padlih v boju z boljševizmom se licitira petrubljevski cekin. Določa se mu cena petdeset rubljev. Kdo da več?"

"Sto rubljev!"

"Sto rubljev! Kdo da več? K prvemu . . . k drugemu . . ."

"Stodvajset!" — — — — —

"Stodvajset, kdo da več? K prvemu . . ."

"Stopetdeset!"

"Stosedemdeset!"

"Dvesto!"

"Dvesto! Kdo da več? K prvemu . . ." K prvemu, k drugemu . . . kdo da več?"

Častnik visoko dvigne cekin, njegov pogled preleti dvorano.

"Gospoda častniki, ne pozabite, da je na cekinu glava Njegovega Carskega Veličanstva Nikolaja Nikolajeviča!"

Dvorana se strese.

"Uráaaa!"

"Himno! Carsko himno!"

"Bože carja hrani . . ."

Godba grmi, bokali zvene, vino se peni.

Pijan dih plava po razsvetljeni dvorani. Zrak je pijan, ljudje so pijani, električne žarnice so pijane, pijano venejo šopki v kristalnih vazah . . .

"Gospodje častniki, licitirala se bo sedaj spoleta generala Denikina."

"Kapa angleškega generala Knoksa!"

"Steklenica češkega generala Syrovja!"

"Ostroga francoskega generala Jeanina!"

"Uráa, uráaaa!"

Pred nogami mlade plavolaske kleči pijani častnik.

"Marija Aleksandrova, naj bom vaš vitez. Tu pred vašimi nogami naj umrjem.

"Gospod poročnik, vzemite prstan v prid ostalim padlih. Licitirajte ga!"

"Gospoda častniki — prstan Marije Aleksandrove!"

"Uráa!"

Pijane dame tekmujejo. Glavnike in lasne igle jemljejo iz svojih kompliciranih frizur.

Gospoda častniki — glavnik Nadežde Ivanovne!"

"Lasna igla Zinaide Lvovne!"

Ali Marija Aleksandrovna se ne pusti zapostaviti.

"Moj vitez, moj vitez . . . pijana sem, brezmejno pijana! Žrtvujem . . . Kaj ponujajo? Ah, da, lasno iglo? Žrtvujem svojo nogavico, Da, da, svojo nogavico!"

Dvigne krilo in stegne nogo.

"Moja carica! Carsko darilo!"

Sname ji nogavico. Pritisne svojo ustnico na golo, rožnato, toplo nogo.

"Gospoda častniki — nogavica Marije Aleksandrovne v prid rodbinam junakov padlih v borbi z revolucijo!"

"Uraáá!"

V težkem, pijanem zraku se duše zvoki orkestra.

Zunaj je gosta megla.

Reklama na račun revežev.

Ameriški meščanski politiki imajo navado izrabiti vsako stvar v prid reklame zase. Anton J. Cermak, predsednik komisarjev okraja Cook, in E. J. Kelly sta zbrala poseben božični fond, iz katerega sta nakupila klobasic, kruha in kavo ter tako poskrbela, da so dobili na novoletni dan in 2. januarja "nekaj gorkega" tudi največji reveži med reveži. Imenujejo jih "brezdomovince" in stanujejo največ v okolici ulic Madison, Canal in Randolph v Chicagu. Okrog sedem tisoč brezposelnih je posetilo kuhinjo, v kateri so jim delili klobasice (red hots) in kavo. Ko se jih je drenjalo tam več sto, sta prišla še "gostitelj" Cermak in Kelly, policaji so potisnili brezposelne v primeren polkrog, imenovana politika sta vzela najvidnejše mesto, in časniški fotografi so "začeli" jemati slike za svoje liste. "Dobri Cermak in Kelly skrbita za reveže."

Tole mi ne gre v glavo:

Ko je S.N.P.J. na konvenciji v Waukeganu dobila privesek v podobi "progresivnega" bloka, so rekli, da bo nagloma napredovala, da bo postala napredna kot še ni bila, a sedaj pravijo, da je še slabša kot prej. Kaj je napačnega s "progresivnim" blokom, in kje je?

ANTON KRISTAN:

V PARIZU.

(Ta članek je bil poslan za priobčitev še v prošlem poletju, toda radi obilice drugega nujnega gradiva je prišel na vrsto šele v tej številki.)

Naši rojaki v Franciji. — Slovenska kolonija v Parizu. — Jugoslovansko poslaništvo. — Drugi in mi. — Na ladjo v Cherbourg.

Na poti v Ameriko smo se nekaj časa ustavili tudi v Parizu. Dobra volja nas je spremljala vseskozi, in to milijonsko mesto smo pozdravili z vso popotniško navdušenostjo.

Pariz je lepo mesto. Ko stojiš na IV. etaži Eiffelovega stolpa, in razgleduješ morje hiš, palač, vrtov, avenij in bulevarov, ti imponirajo Francozi, mimo katerih se je s tako naglostjo razvijala zgodovina. In vendar: menda samo z Eiffelovega turna. Ko sem poslušal v parlamentu debato ob priliki interpelacij radi Doriota, kako majhno se mi je zdelo srce Pariza, kjer ponosno štrle proti nebesom spomeniki mož Velike francoske revolucije, dobe Komune in časov utemeljenja Republike.

Pariz pa je vsekakor zanimivo mesto. Meting 17. junija zvečer v Cirque de Paris, kjer je govoril Doriot in kamor so prišli skoro vsi komunisti Pariza in seve prav mnogo radovednežev, je zopet pokazal tisti Pariz, ki se pojavi na dan le od časa do časa na bulvarih in ki dela od razdobja do razdobja zgodovino. Se zažene, potisne naprej, počaka, se umakne, odpočiva in tako naprej. Pa zopet znova.

Ko stojiš pred velikimi kolodvori Pariza zjutraj od 7. do 8. ure, vidiš šele ogromne množice, ki prihajajo v Pariz na delo. Ali pa v Métro (v podzemeljski železnici) množice, ki prihajajo in odhajajo, ki hité za zaslužkom. Čudni ljudje so Parižani in čuden je ta Pariz! Pariz, kjer so vladali komunisti, kjer so zborovali mednarodni kongresi, kjer se je določevala socialna politika delavstva vsega sveta, Pariz, ki velja za središče kulture, kamor hodijo ljudje, žejni spoznanja kot Mohamedani v Meko, ta Pariz je nazadnjaški, starokopiten, da je joj. V nedeljo smo se sprehajali po ulicah in bulvarih. Vse polno trgovin je odprtih, in ne samo čez dan. Ne, do 10., 11. ure zvečer! Nedeljski počitek velja samo tam, kjer so si ga delavske organizacije priborile. V trgovinah, kjer delajo sami družinski člani, pa je seve veselo življenje in robotanje v petek in svetek in pozno v noč. Ali pa stališče žene v francoskem javnem življenju. Kakor jo na zunaj smatrajo za veliko damo, je doma Francozinja vse kaj drugega. Ima skoro le dolžnosti, pravice malo. Može in žene so nam o tem pripovedovali stvari, da smo skoro rekli: "wir Wilden sind doch bessere Leute . . ." Žena n. pr. ne sme razpolagati s svojim računom v banki, če je omožena; v zastavljalnici ne sprejmo od nje nobenega predmeta v zastavo, če ni zraven moževega dovoljenja. Razume se, da se najde v takem slučaju izhod: nese pač predmet v zastavljalnico domači prijatelj . . .

Plače francoskih državnih uradnikov so majhne; tudi privatni uradniki zaslužijo malo. So zelo delavni in seve jako varčni. Pariz sam na sebi ni za Francoze, ampak za tujce. Francoskemu Parižanu je ideal biti mali rentije. S 45. letom želi Parižan biti zasebnik z malo hišico v okolici, kjer se kratkočasi z rejo domačih zajcev in z ribolovom.

Tujcev je v Parizu vse polno, vseh narodnosti in plemen. V kabarejih, varijeteh in podobnih zabaviščih prevladuje angleščina. Pa kako umejejo Parižani loviti tujce na svoje limanice. Če hočeš v kakšno boljše zabavišče, ne dobiš vstopnice pri blagajni; tam so razprodane. Pač pa ti pokaže biljeter razprodajavce, kjer dobiš s 100% ali 80% ažija vstopnice, kakor jih le želiš. — In napitnina? Vzameš avto, plačaš svoto, ki jo kaže taksameter in misliš, da si opravil. Pa se motiš. Tisti, ki ti je vrata odprl, moli roko. Pa tudi šofer zahteva napitnino. Mojstri so v tem. In tujec se jim mora privaditi.

Tudi Jugoslovenov je precej v Parizu. Največ se ve srbskih študentov, ki imajo dobre štipendije. Potem precej Hrvatov. Med Slovenci je par prav tipičnih možakarjev. Vpokojen profesor — sicer še mlad po letih — z vizitko, kjer je vse polno "ancien, ancien" in naslovov, da je veselje; še mlad profesor, ki smatra, da je vzvišen nad vso okolico in za katerega ljubljanski ambijent ni dovolj dober; mlad literat, ki poseča z vso vnemo (in kolikor mu je zmore nesrečna — vedno premalo napolnjena denarnica) gledališča, shode, mitinge, predavanja; bohem, ki se čuti vzvišeneja nad vsemi itd. Pa tudi prav pridni in prav simpatični so vmes. Slikar Trstenjak in kipar-slikar Pirnat sta razstavila v galeriji Carmine (51, rue de Seine) v zadnji razstavnici sobici svoja dela. 1000 frankov morata plačati od 16.—30. junija zato, da pokažeta tistemu Parizu, ki se zanima za umetnike in njih dela, kaj znata in kaj še hočeta. V isti galeriji v prvi sobi razstavlja bolj priznan umetnik in plača za razstavnici prostor in isto dobo — pettisoč frankov ter 20—21% od prodanih del. Druga soba je že cenejša (4000), tretja (3000), četrta (2000) in v zadnji — uboga Slovenca, ki pa korajžno gledata v svet z velikim upanjem na uspeh. — Nadarjeni Bratko Kreft išče sebe po Parizu; veselje je gledati, kako žari mladostna sila . . . V kavarni Rotondi smo našli našega delegata predsednika Ploja in posl. tajnika dr. Rybača.

A propos! Jugoslovansko poslaništvo! V lepi hiši in na lepem kraju, ali — tako zanemarjeno opremljeno, da je strah in groza. V Parizu se večkrat kuje marsikaj velevažnega za SHS —; ta država, ki daje zunanjemu ministru ogromne milijone za dispozicijski fond, pa nima sredstev, da bi nadomestila polomljene, stare raztrgane stolice, da bi tujec ali državljani SHS, ki pride v to poslaništvo, mogel vsaj sedeti. Res je sicer, da tega treba ni, ker vsakemu, ki vpraša po merodajnih činiteljih, rečejo kar na kratko: "ga ni — pridite "sutra". Neki Nemec mi je pripovedoval v kavarni pri operi, ko sva se seznanila, da se Jugoslavijo na kratko imenuje "Morgenland", češ: vedno se človeka odlaša na "morgen" (sutra) . . . In naše pariško poslaništvo v tem pogledu dostojno reprezentira ta "Morgenland". In seve še v vsem, kar se tiče reprezentacije . . . Čudil sem se, ker je g. poslanik Spalajković imel dosedaj v zunanjem ministru kar najboljše zveze.

(Konec priložnosti.)

A MERIŠKI Družinski Koledar letnik 1928 je izšel zopet v povečani obliki. Vsebinska mora zadovoljiti vsakega. Med jugoslovanskimi koledarji v Ameriki in drugje nima primere. Naročite ga takoj! Stane \$1; pri večjih naročilih popust. Za stari kraj računamo izvod \$1.10.

Po prostranem Chicagu v agitaciji za "Proletarca".

(Poroča Anton Vičič.)

(Nadaljevanje.)

Kot je bilo v Proletarcu že omenjeno, sem bil za "božično darilo" napaden in oropan. Tolovaj, ki me je najprvo fizično naskočil ter tolkel z neko rečjo po moji glavi, mi je pobral vse. Imel sem večjo vsoto denarja, ki sem ga nabral na agitaciji, nekaj pa so mi izročili za delnice Zadrudne banke, precej dobro uro, verižico in nekaj drugih vrednot. Skupno sem na škodi nad \$130, brez izdatkov za zdravnika. Vzel mi je tudi "Družinske koledarje", knjižico z naslovi naročnikov in vse druge listine. Ker sem se ravnal po navodilu dr. J. Zavertnika, sem kmalu okrevljal toliko da sem šel lahko ven ne da bi se slabo počutil. In tako sem odšel zopet naokrog da dam morebitnim zasledovalcem priliko za nov napad.

Ko sem se v dnevih pred božičem zdravil, so se sprehajale v moji glavi ne samo bolečine ampak misli. Čemu toliko zločinov, toliko roparskih napadov, pobojev in umorov? Chicago je poln zločinov in zločincev. Nikjer nisi varen pred njimi. Več sto ljudi je oropanih vsaki dan; med temi je mnogo pretepenih do nezavesti, mnogokrat koga ubijejo. Dva dni po božiču se je dogodilo, da sta dva roparja ukazala nekemu, naj dvigne roke kvišku. Bilo je v mračni ulici zvečer, in človek se je ozrl ter vprašujoče gledal. Eden roparjev je oddal nanj strel in nato sta zbežala, žrtev pa sta pustila v krvi na ulici. Napadenega so odpeljali v bolnico, kjer je pojasnil, da še ni dolgo v Ameriki in ni razumel takoj kaj se zahteva od njega. Čez uro po napadu je umrl. Roparja pa hodita po ulicah naprej ter napadata, in tako dela stotine drugih.

Roparji v nižinah so izrodek kapitalistične uredbe. Vendar pa je te golazni tam, kjer imajo politične uprave v rokah poštene ljudje, veliko manj, kakor v Chicagu. Milwaukee, ki ima socialistično administracijo, je mesto, ki ima proporcno najmanj zločinov. Kredit za to dejstvo dajejo tudi nasprotniki socialističnim mestnim funkcionarjem. Chicago bi bilo lahko varno mesto, če bi ljudstvo hotelo. Pa noče. Kadar so volitve, izroča upravo graftarjem, kateri imajo svojo glavno agitacijsko moč v "hoodlumih". Ni čuda, da takorekoč svobodno ropajo. Listi vedno pišejo, koliko je aretiranih, ne povedo pa, da so skoro vsi zlikovci vedno izpuščeni. Če bi se ljudstvo brigalo za socialistično literaturo in socialistično organizacijo, bi poznalo izhod, tako pa glasuje enkrat za tega enkrat za onega demokrata ali republikanca, sistem uprave pa ostane vedno isti. Če bi enkrat glasovalo proti sistemu v mestnu upravi, to je proti mašini korupcije, bi storilo velik korak naprej, ampak, kot rečeno, noče. Ne zna in noče. Socialne hibe, kot so zločinstva, lakota, brezposelnost itd. se lahko odpravijo le tedaj, če ljudstvo hoče predrugačenje v sistemu, ne pa samo premembo oseb.

Tudi med našimi rojaki je zanimanje za študiranje socialnih problemov jako majhno. Pravijo: Saj je vseeno; vedno je bilo slabo, vedno bo slabo za nekatere. Eni pa mislijo, da je Bog tako odločil. Čitati liste kot je "Proletarec" je pregrešno, enim pa se ne zdi "vredno" da bi ga čitali. Socializem, pravijo nekateri, je dobra stvar, a socialisti so ničvredni. Jim je samo za denar, so socialisti vsled tega da imajo stolčke, da "dobro živijo". Tako so zastrupljeni možgani

povprečnega človeka, ker mu je duševna hrana navadno najslabši list. Največ pa je takih, ki ne čitajo, razun iz čaše; takih naprednjakov, ki zabavljajo proti cerkvi in duhovnikom, je tudi mnogo, napredni na ta način pa so zategadelj, da jim ni treba "nič dati". In ne dajo ničesar za nobeno stvar. To so "narboljši" socialisti. Ti ki se trudiš za stvar, ti si ničvreden, ampak on je boljši.

Imamo še neke vrste ljudi, katerim se svet vrti vse prepočasi. Hočejo revolucijo jutri. "Samo z revolucijo bomo nekaj napravili". Zabavljajo največ proti socialistom, ki so vzrok, da je slabo na svetu, da še ni revolucije. So to ljudje, ki jim ničesar ne dopoveš. Med slovenskimi delavci v Ameriki jih je jako malo; naletiš nanje le, kjer se zabavlja proti socialistom, a organizirani niso nikjer.

Marsikdo bi morda bil socialist, pa ne mara te ali one osebe. Nikjer ne odločuje ta predsodek toliko kakor tukaj. Isti človek je z osebo ki jo ne mara v društvu, prihaja z njo skupaj na raznih priredbah, a v klubu jo ne mara. Dokler bo on tam jaz ne bom.

Človek šele na agitaciji spozna, koliko dela bo še treba izvršiti, predno premagamo predsodke in reakcijo. Navajati moramo delavce na vso moč, da začno čitati dobro gradivo — in to je predvsem naloga članstva naših klubov. Sodrugi, vsi bodimo agitatorji. Klub št. 1 ima okroglo sto članov in članic. Če dobi vsakdo izmed nas enega novega naročnika na leto, in obdržimo stare, bi se v teku nekaj let Proletarec v tem mestu razširil tako, da bi imel do tisoč naročnikov. Tisoč naročnikov v Chicagu — čemu ne, sodrugi in sodruginje? Če delamo vsi, bomo cilj dosegli, če pa se bomo zanašali na enega ali dva agitatorja-zastopnika, ga ne bomo.

Da se povrnem k predmetu. Na božični dan sem se namenil na obiske proti zapadni strani. Namenil sem se na ta dan le k bližnjim znancem, da poizvem o tem in onem, za naslove itd. Mimogrede omenim, da so moji otroci, dva dečka in hči, pripravili svoji materi, moji pokojni soprogi, ki je umrla v prošlem letu, božično darilo: srce iz rož. Prosili so me, naj grem spotoma na pokopališče ter ga pustim na njenem grobu. Rad sem ustregel želji ter odšel proti Summitu.

Na potu grede sem se oglašil pri A. S. kjer sem bil prijazno sprejet. Vzel je Koledar in naročnik lista ostane tudi v bodoče. Obljubil mi je, da mi bo prihodnjič pomagal, da bova obiskala vse tam živeče rojake. On in soproga sta mi postregla prav po božično in človek se res razveseli med takimi ljudmi. Iz Summita sem šel na Lyons, kjer sem obiskal Martina Potokarja. Martin je old timer, ki je svoja leta veliko deloval v našem javnem življenju. Imel je razna odboršniška mesta v SNPJ., pomagal tu, pomagal tam, po preselitvi v Lyons pa se je posvetil popolnoma družini in svoji gostilniški obrti, v kateri je če se ne motim okrog četrtr stoletja. Naročnik tega lista je od začetka, torej triindvajseto leto. Kadar se oglašil z naročnino, da navadno nekaj dolarjev v podporo listu. Pri zadnjih županskih volitvah v Lyonsu mu je manjkalo do izvolitve le nekaj malega glasov, in tisti ki imajo upogled, pravijo, da če bi ne bilo volilnih sleparij, bi bil lyonski župan sedaj Martin Potokar.

Iz Lyonsa sem se podal v Cicero k prijatelju in sodruhu John Podgorniku, da ga vprašam za sodelovanje, ki naj bi mi ga dal na Štefanov dan. Sprejem je bil prijazen in pomoč mi je obljubil radevolje. Ker pa je bil prejšnji teden radi boleznii v postelji, sem mu rekel, da bom vprašal koga drugega. Govoril sem ob

tej priliki tudi z E. Krušičem, ki je bil pri Podgorniku na obisku. On je bil svoječasnno tajnik kluba JSZ. v Nokomisu, Ill. Je inteligen ten dečko, zanima se za delavsko gibanje, ni pa naš član. Upam, da se mu kmalu aktivno pridruži.

V Cicero, ki ima okrog 65,000 prebivalcev, je že mnogo Slovencev. Večinoma so se naselili tja v zadnjih desetih letih iz Chicaga, nekaj pa jih je v Cicero že mnogo let, npr. s. Frank Podlipec. V Cicero so vodilna narodnost Čehi, ki imajo upravo mesta v svojih rokah. Pravzaprav je Cicero del Chicaga — stanovanjsko predmestje, ima pa tudi lepe trgovske lokale in ceste. V Cicero je društvo "Sosedje" SNPJ., ki lepo napreduje. Precej članov kluba št. 1 živi v Cicero. V pondeljek po božiču sem se oglašil pri s. Tonetu Pucu. Sodrugi in somišljeniki, s katerimi sem prišel skupaj, so mi pripovedovali, da bom imel težavno delo, kajti dasi je Cicero čedno mestece, je v njemu mnogo nazadnjaških ljudi, in naši rojaki niso izjema. V Cicero je 20 naročnikov in v bližnjem Berwynu trije. Torej na vsak način premalo.

(Dalje prthodnjtč.)

Avtomobilska žetev.

Biro zavarovalniških družb proti poškodbam na potovanjih poroča, da je bilo do začetka decembra 1927 ubitih v avtomobilskih nezgodah v Zedinjenih državah okrog 23,000 ljudi in 700,000 poškodovanih. Statistika izkazuje, da pride na vsakega ubitega sto poškodovanih. Listi navadno poročajo le slučaje smrtnih ponesrečb. Tisoče in tisoče ljudi širom dežele je pohabljenih za vse življenje. Izvor nezgode pa je avtomobil. Največji del nesreč povzroči nepaznost avtomobilistov, na drugem mestu je nepaznost pasantov, na tretjem železniška križišča itd.

Bingelj, Mike Cegare in Dohtar Černe.

"Glas Svobode" slavi drja. Černeta, ljubljanskega odvetnika, ker se prizadeva v svojih člankih na svoj način nagajati Zadrudni banki. Dr. Černe ni "svobodomislec", kajti če bi bil, ne bi dopisoval v "Glasilo Kranjsko Slovenske Katoliške Jednote". Dolg članek je imel v izdaji katoliškega glasila z dne 27. dec. V njem "pojasnjuje" članstvu SNPJ., toda se je obrnil na napačno glasilo. On predvsem brani svoje osebne interese, kajti kot pravi, ima z ameriškimi Slovenci velik biznis, ki znaša letno baje kakih sto tisoč dolarjev. Ni čuda, da ga umešavanje Zadrudne banke na ameriško polje nič kaj ne veseli.

Bingelj v svojem nesvobodomiselnem listu zelo hvali tega sodrudnika katoliškega glasila, kar znači, da je fronta res "enotna" in da ima samo en cilj. Bingelj prav gotovo ni prijatelj SNPJ., kajti ako bi bil, ne bi pristopil vanjo šele potem ko mu je dala službo, in ne bi odstopil od nje potem ko je bil ob službo. Kar Bingelj hoče od SNPJ., je dobro službo.

Dokler se bo SNPJ. takih prijateljev znala varovati, bo živela in napredovala. Če pa se bi dogodilo, da bi članstvo kedaj proglasilo Binglja, Mike Cegara in Bartuloviča za svoje svetnike, in znani "hedkvoder" za neuradni glavni urad, bi živela le toliko časa, da se bi "odrešeniki" odebilili, potem pa bi bankrotirala. To ni zapisano samo za šalo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

IZ WEST NEWTONA O STAVKI PREMOGARJEV.

WEST NEWTON, PA. — Tu sta dva premogovnika, oba last Pittsburgh Coal kompanije, ki pa ne obratujeta. Iz West Newton Shaft Mine pobirajo stroje, jamske vozičke in vse kar je kaj vrednega. Pravijo, da tega rova ne bo več obratovala. Rov je sicer star, a ni še izčrpan. Vzrok, da ga ni začela obratovati, je v tem, da nima zemlje in hiš okrog rova, v katere bi naselila stavkokaze, tukajšnji premogarji pa se ne podajo vzlic temu da so na stavki že dva in pol leta. Rajše se vozijo na delo kamorkoli vsenaokrog, delajo na cestah ali kjer že, če ni drugače tudi za manjšo plačo, a podajo se ne. Open shop ni njihov ideal. Drugi rov je Yough Slope Mine, ki ne obratuje z istega vzroka. Domačih stavkokazov ni, oddaljenih pa nima kompanija kam nastaniti.

Je pa možno, da so še drugi vzroki za neobratovanje. Npr., govori se, da kompanija nima naročil in da tudi njeni rovi v drugih krajih Penne se obratujejo stalno. Ponekod delajo le tri dni v tednu.

Najbližnji rov, ki obratuje po pravilu open shop, je Ocean No. 5 od iste kompanije. Oddaljen je slabo uro hoda od tukaj. Naselbina se imenuje Smithdale. Tam ima kompanija precej svojih hiš, ki jih je napolnila s stavkokazi. Večinoma so se doselili, eni pa se vozijo na delo z avti od drugod. Podobna poročila dobivamo od povsod kjer se vpeljava open shop. Umevno, da domači premogarji, ki vztrajajo v boju že toliko časa, gledajo to početje z obupanimi obrazi. Stavka se vleče dve leti in pol: Kdaj bo konec te mučnosti, se vprašujejo.

Zavedni premogarji dobro vedo, da temu trpinčenju ni kriva samo kompanija, pač pa v še večji meri nevednost delavstva. Nekateri vale krivdo na Lewisa in sploh na nemožnost unijskega vodstva. Priznam in sem to vedno povdarjal: Lewis in ostali voditelji U. M. W. so konservativci in v taktiki starokopitni. Vprašanje pa je: Ali bi bili drugi na njihovem mestu uspešnejši? Računati moramo namreč z današnjimi delavci, ki jim je težko kaj dopovedati. Demagog in zavajalec imata pri njih veliko lažji uspeh kot pa pošten agitator. Voditelji premogokopnih družb so sposobni, izobraženi ljudje. Povprečen kompanist je veliko razumnejši kot povprečen delavec. Zato je pozicija naših razrednih sovražnikov veliko laglja. Na svoji strani imajo (vsled ignorance delavcev) ves državni, zakonodajni in sodni aparat. Vsi, od zadnjega biriča, do Coolidgea, so jim naklonjeni. O tem naj razmišljajo naši "čisti" s Chas. Novakom na čelu, in naši "vsestranski" pod Bingljevo firmo. Za oboje bo to pametno, kajti ker pravite da nas je le pet sto — čemu nam bi vi posvečali ves svoj čas in energije? Zgrabite one, katerih je več kot pet sto in so bogatejši kakor pa "večkratni milijonar" v Ljubljani. Ako neveden človek čita liste kakršne urejmeta Chas. N. in Bingelj, mora priti do zaključka, da je glavno gorje za človeštvo, "čikaška pipčarija", "Kristanova banka", glavni odbor SNPJ., in seveda soc. stranka.

Če hočemo razgnati temo nevednosti, je dela dovolj za vse — tudi za levičarje. Ako pa tega nočemo,

nimamo vzroka za pritožbe. Toliko tistim, ki pometajo povsod razun doma. Zbudite se vsi, ki ste zavedeni in delajte z nami zase in za delavstvo kot razred. To je ključ do rešitve. — *John Langerholc.*

DRAMSKA PREDSTAVA KLUBA J. S. Z. V BARBERTONU.

BARBERTON, O. — V naši naselbini so dramske predstave kaj redka stvar. Dasi imamo dobre moči, ki lahko uspešno nastopajo na odru, imamo predstavo le tu in tam. V soboto 14. januarja vprizori dramski odsek kluba št. 232 JSZ. lepo socialno dramo "Grobovi bodo izpregovorili". V nji je polno pretresljivih prizorov; vsa igra predstavlja jasno sliko hinavstva, brezsrčnosti in gnilobe današnje družbe.

Po igri homo imeli plesno in prosto zabavo. Godba bo taka, da mora ugajati vsakemu. Vstopnina je 50c za osebo, več podrobnosti pa je v oglasu v tej številki. — *J.*

"ZDRAHE" V LA SALLU.

LA SALLE, ILL. — Nekdo je priobčil v Prosveti z dne 21. dec. dopis, v katerem pripoveduje o našem Slovenskem domu. Ni mu po volji postopanje vodij, niti ne določba, da ne more biti nihče član direktorija ki nima vsaj tri delnice. V slednjem se z njim ne strinjam, ker se mi zdi, da je določba v splošnem dobra. Sem pa z njim v tolmačenju tukajšnjih polovičarjev.

La Salle je bil svoječasno napredna slovenska naselbina. Saj se je celo potegovala, da premestimo sem glavni urad SNPJ., ker pa se to ni zgodilo, se je par naših aspirantov za odborniška mesta v glavnem uradu preselilo v Chicago, kar je pravilno. Če noče hrib k Mojzesu, pa naj gre Mojzes k hribu. V glavnem uradu oziroma odboru smo imeli nekaj časa kar tri osebe iz lasalskega mesta, kar je gotovo lep rekord.

Ko smo gradili dom, je bilo treba truda. To je jasno in ne bi rabil te obrabljene trditve niti ponavljati. Cerkev je bila na vso moč proti. A pionirji so bili odločni, da načrt izpeljejo do konca. Tudi tedaj smo imeli pleve med pšenico, sebičneže med požrtvovalnimi rojaki. Ali posebnih težkoč, to je nespornost, med nami ni bilo. Imeli smo socialistični klub, v katerem smo se navduševali. Sedaj ga že dolgo ni več. Bili so narejeni poskusi, da se ga oživi, in parkrat je res zadihal nekaj časa, pa je ponovno zaspal. Vse bolj živa pa je fara, ki je po uničenju socialističnega kluba in napredne misli glavna in vodilna moč naselbine. Ko je bil dom zgrajen, bi se na ljubo fari gotovo ne odložilo ničesar. V prošlem letu pa se je dogodilo, da je bila odložena letna seja Doma (mislim da je bilo junija) radi — birme. Na ljubo cerkvi in duhovnom se je to storilo, ali pa morda zato, ker so polovičarji včas nad polovico na oni strani. Cerkev je imela v domu priredbe — takrat ko je bil zgrajen, bi jih ne imela.

Klerikalci so zelo veseli, ker so nekateri polovičarji v tako nahujskanem stanju radi \$50,000. Če bi vi te-le naše ljudi slišali, kake se togote, groze in rohne, bi se smejali in jokali. So vredni pomilovanja.

No, niso vsi taki. Zdi se mi, da je v LaSallu še

vedno mnogo napredne misli, samo zbuditi jo je treba. Nesreča je, da je reakcija in polovičarstvo vsaj duhovno organizirano, med tem ko so naprednjaki nekako mirni, ker se jim zdi da neorganizirano ne morejo ugnati velike reakcije in nazadnjaških nazorov, ki so sedaj na vrhuncu. Upam pa, da bodo tisti, ki hočejo položiti La Salle zopet na "mapo" delovanja za napredek, prišli enkrat skupaj ter se domenili za ustanovitev organizacije zavednega delavstva v tej naselbini. — K.

IZREDNA SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ. V CHICAGU. — DISKUZIJA O DRAMATIKI IN GLASBI.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 1 JSZ. je aktiven med drugim tudi na dramskem polju že mnogo let. Tudi veliko drugih klubov prireja dramske predstave in koncerte. Na zadnji seji dne 23. decembra se je razpravljalo o nasvetu, oziroma predlogu waukeganske konference JSZ., ki se v bistvu glasi, da naj naši dramski zbori tega okrožja ne uprizarjajo iger le vsaki v svojem kraju, ampak v vseh naselbinah kjer mogoče. To je, milwauški "Naprej" bi vprizoril svojo igro najprvo doma, potem pa še v Sheboyganu, Waukeganu in Chicagu. Waukeganski klub bi jo vprizoril doma, v Milwaukeeju in Chicagu. In čikaški isto. Tudi sheboyganski, v kolikor bi dovoljevala razdalja. Na ta način bi se vsaki zbor naučil v sezoni eno, k večjemu dve igri. Prihodnja konferenca, ki se vrši v nedeljo 29. jan. v Chicagu, bo o tem razpravljala. Ker je stvar za naš klub in za njegovo delovanje na dramskem in glasbenem polju izredno važna, sklicuje klubov odbor izredno sejo, ki se vrši v sredo 18. januarja v dvorani SNPJ. Razprava ne bo samo o dramatik, ampak tudi o naših pevskih zborih.

Referenta o prej omenjenem predlogu waukeganske konference sta bila na zadnji klubovi seji sodruga Olip in Bernik; Bernik je zastopal stališče v smislu predloga konference, Olip pa protivno. Diskuzija ni bila končana, in ker jo je treba končati pred bodočo konferenco, je sklicana izredna seja. S. Zaitz bo podal pregled aktivnosti kluba št. 1 na dramskem polju od začetka do danes. S. Alesh bo govoril o naših pevskih zborih z ozirom na predlog, ki ga je sprejela waukeganska konferenca za ustanovitev zveze pevskih zborov. Razprava bo torej ne samo informativna, ampak tudi zanimiva. Apeliramo na članstvo kluba št. 1, da pride na sejo 18. januarja v čimvečjem številu; vabljeni so tudi nečlani, ki se zanimajo za dramatiko in glasbo. — P. O.

POPRAVEK O STAVBINSKEM IN POSOJILNEM DRUŠTVU V CANONSBURGU.

CANONSBURG, PA. — V oglasu tukajšnjega stavbinskega in posojilnega društva, priobčen v Družinskem koledarju, se glasi, da je prodanih 775 delnic. Pravilno se bi moralo glasiti 1200 delnic.

John Chesnik.

ODBORNIKOM PENNSYLVANSKE KONFERENCE J. S. Z.

STRABANE, PA. — V soboto 14. januarja ob 6. zvečer se vrši v dvorani društva št. 138 SNPJ. seja konferenčnega odbora v svrhu revizije razdelitve denarja iz stavkovnega fonda JRZ. Prošimo vse, da se je udeležijo. — John Terčelj.

SEJA IN DOMAČA ZABAVA KLUBA J. S. Z. V WARRENU.

WARREN, O. — Da ne bomo samo resni, je klub št. 243 JSZ. zaključil, da bo imel po seji ki se vrši v soboto 7. januarja, domačo zabavo. Seja se prične ob 7. zvečer, in ko bo rešen ves dnevni red, se spremeni v veselico. Kakor vsaki naselbini ki hoče biti napredna, je klub JSZ. potreben tudi naši. Torej, člani in članice, na seji v soboto 7. jan. privedite vsaki enega novega, pa bomo lahko rekli, da napredujemo. Če to storimo, bo začetek v letu 1928 jako lep. Tudi somišljeniki so vabljeni, da pridejo prihodnjo soboto v naš krog.

Ker imamo dvorano in oder, je dobro, če se lotimo dramatike z večjo energijo. Zakaj ne bi naša naselbina ne tekmovala z drugimi? Če ne moremo začeti z velikimi igrami, naj nas tolaži to, da tudi na veliko udeležbo ne moremo računati. A je veliko iger, ki se jih da uspešno izvesti v naselbini kakor je naša, če se ne bomo "puntali".

Lepo bi bilo, če bi se takole včasih naš klub pojavil z enodejanko, kakšno deklamacijo in po možnosti tudi s kakšno živo sliko. Potem pa veselica. Bomo začeli, ako hočete, in napredovali, če želite . . .

V prid stavkujočih premogarjev je naš klub prispeval \$10, skupna vsota s prispevkom društva in kar je drugače nabranega pa znaša sedaj ko to pišem nad \$70. Zasluga gre tajniku društva SNPJ. Eugen Mikušu in sodruginjama Mrs. Laušina in Mrs. Kocjan.

Čeprav smo mala naselbina, vendarle gibljemo in poskušamo koristiti sebi in drugim po svojih najboljših močeh. To nas tolaži, da je Warren vendar nekoliko napreden, in da postane v bodoče še bolj.

Frank Modic.

V SOBOTO 14. JANUARJA MAŠKARADA "NADE".

CHICAGO, ILL. — V soboto 14. januarja bo v dvorani SNPJ. maškarada, ki jo priredi žensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ. Izmed vseh maškaradnih veselice, ki jih prirejajo slovenska društva v Chicagu, so bile "Nadine" dosedaj najboljše in največje. Ne samo to, ampak tudi darila, ki jih dobe najboljše maske, so predstavljala večjo vrednost kot na katerikoli drugi slovenski maškaradi.

"Nada" od tega prvenstva ne odstopi. In zato je umevno, da bo dvorana SNPJ. v soboto 14. januarja polna maskiranega in nemaskiranega občinstva. Pazite na naslednja sporočila. — Članica "Nade".

POSTANITE ČLAN NAŠEGA STAVBINSKEGA DRUŠTVU.

CHICAGO, ILL. — Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo izda 37. serijo delnic v petek 6. januarja.

Rojakom priporočamo, da se vpišejo v to serijo in tako postanejo člani te solidne gospodarske organizacije, ki ima lepe uspehe v preteklosti in jih želi še povečati v bodočnosti. Vloge se obrestujejo do 7%, med tem ko banke plačujejo le 3% obresti od vložnega denarja poleg tega je denar varno naložen na posvetva na prvo vknjižbo ter se ni treba bati nobene izgube ali poloma, kakor se to često dogaja pri bankah. Resnica je, da so današnji časi zelo slabi kar se tiče prihrankov, ker v mnogih slučajih dostikrat še za sproti ne zadostuje, vendar se primeri, da bi si eden ali drugi odtrgal kak dolar ali dva na teden in jih vložil pri stavbinskem in posojilnem društvu, ko bi

le vedel kako velikega pomena in koristi je ta ustanova za delavstvo bodisi posameznika ali v splošnem. Z nastopom novega leta naj se vsakdo — komur je količkar mogoče — zavzame, da postane član Jugoslov. stavbinskega in posojilnega društva, kar mu bo v veliko korist ob času sile in potrebe. Politično in gospodarsko organiziran delavec je v stanju odbijati vse napade sovražnih sil in si izboljšati svoj težavni položaj v katerem se danes nahaja. Vsa podrobnejša pojasnila glede pristopa, vlaganja in drugo dobite na seji Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva, ki se vrši vsak petek ob 8. zvečer v spodnjih prostorih dvorane SNPJ. na 2657 S. Lawndale Ave., vhod z zapadne 27. ulice; od tajnika društva Joseph Steblaya, 2636 So. Ridgeway Ave., telefon Lawndale 9562, kakor tudi odbornikov tega društva. Za publicijski odsek JSPD., Frank Smith.

SILVESTROVA ZABAVA KLUBA ŠT. 1 DOBRO USPELA.

CHICAGO, ILL. — Navadno so priredbe kluba št. 1 zelo dobro obiskane. Silvestrovo zabavo, ki jo ima klub št. 1 vsako leto, poseti več sto ljudi. Dne 31. decembra minulega leta pa je izgledalo, da bo dvorana prazna in da bo klub napravil precejšnjo izgubo. Dan prej je zapadel sneg, in snežilo je tudi 31. decembra. Promet je bil zelo oviran, na nekaterih progah poulične železnice pa po več ur ustavljen. Pihala je ostra burja in toplomer je kazal 3 stopinje pod ničlo. Vzlic temu je bila udeležba, upoštevajoč skrajno neugodno vreme, dobra, posebno od strani mladine. Zadnjih par let sta bili na Silvestrov večer obe dvorani polni, ni pa bilo take gujčice zadnjega 31. decembra. Mnogi so ostali doma, ker so se zbal čakat na mrzlih vogalih na karo in se potem voziti do dvorane po uro in dalj.

Za polnočni program je klub navadno vprizoril kako enodejanko, ki je obravnavala odhod starega in prihod novega leta, zadnjič pa so bile o polnoči na sporedu žive slike, v katerih so bili Starec Čas (staro leto), predstavljajoč preteklost, Beda, Zavajalec, Izkoriščevalec, delavci in otroci. V prvi sliki delavci kloneče, so udani in pohlevni. Zavajalec in Izkoriščevalec gospodujeta nad njimi. Starec Čas (staro leto) pokazuje še precej življenske moči, Beda je grozna in otroke delavcev hipnotično vleče nase. V drugi sliki so bili delavci v krepkih pozah, z rokami ukazovalno stegnjenimi proti starcu Času, Zavajalcu, Izkoriščevalcu in Bedi, ki so v pozah odhajanja. Na vzvišenem mestu stoji Svoboda in blizu nje Bodočnost (novo leto). Otroci v drugi sliki niso več prepadeni, kajti Beda je odgnana. Oder je bil dobro opremljen, kulise (soba) pa niso posebno odgovarjale. Sliki sta zelo ugajali. Kostumi in maske so bile jako dobro pogodne. Žive slike so na tak večer bolj na mestu kot igre, ker je po večurni plesni zabavi pač težko pripraviti vse ljudi, da bi poslušali igro, pri živih slikah pa medsebojni pogovori udeležencev nikogar ne motijo.

Veselica je trajala do treh, in posetniki so ostali na nji vsi konca. Razpoloženje je bilo izborno.—*Prisotnik.*

ZAHVALA VSEM, KI SO POMAGALI NA SILVESTROVI PRIREDBI KLUBA ŠT. 1, J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — Odbor kluba št. 1 izreka zahvalo vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali na klubovi Silvestrovi zabavi, kot Val. Vidergarju in D. J. Lotriču, ki sta s svojimi avti vzlic velikemu mrazu, zametom in snežni burji pripeljala potrebne stvari (ko-

stume, reflektor in pijačo) v dvorano, nadalje maskerju Filipu Godinu, Chas. Renarju za priprave v živih slikah, delavcem v kuhinji in točilnici, prodajalcem vstopnic itd. Uspehi kluba št. 1 na polju raznih priredb (dramskih, koncertnih in drugih) so mogoči le v sodelovanju, in upamo, da ga ohranimo v tem letu kakor v prejšnjih.—*P. O.*

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec november 1927.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Projemki	Glav. sta- na str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
COLORADO:							
Pueblo	4	1	..	\$ 2.20	\$.37½	\$.37½	\$ 1.40
ILLINOIS:							
Nokomis	2	15	..	5.85	1.70
Springfield	6	3	..	2.8590
Viriden	5	1.5050
Gillespie	3	6	..	3.0090
Waukegan	31	4	..	10.70	3.50
Chicago No. 1	60	10	..	21.50	10.87½	10.87½	7.00
INDIANA:							
Clinton	4	1	..	1.55	.37½	.37½	.45
KANSAS:							
Frontenac	11
Arma	7	2.1070
Cockerill	3	3	..	1.95	.97½	.97½	.60
MICHIGAN:							
Detroit	20	6.00	1.50	1.50	2.00
OHIO:							
Cleveland	60	18.00	6.00
Girard	42	6	..	14.70	4.80
Bridgeport	14
Warren	6	5	..	3.55	1.10
Collinwood	15	15	..	9.75	3.00
Blaine	16
West Park	8	2.4080
Glencoe	3	2	4	1.6050
M. at L.	12	3.60	13.05	13.05	1.20
PENNSYLVANIA:							
Farrell	4	3	..	2.2570
Burgettstown	6	5	..	1.8060
Herminie	6	1	..	2.1570
Canonsburg	21	6.30	2.10
Pittsburgh	20	10	..	9.50	3.00
Lawrence	6	5	..	3.55	1.10
Grays Landing	8	2.4080
Conemaugh	24	7.20	2.40
Luzerne	8	6	..	4.50	2.80
Forest City	4	4	..	2.6080
Lloydell	12	3.60	1.20
Sygan	23	6.90	2.30
West Newton	5	2	..	2.2070
Latrobe	3	4	..	2.3070
Avella	12	13.87½	13.87½
WISCONSIN:							
Sheboygan	30	30	..	19.50	6.00
Milwaukee	40	12.00	7.50	7.50	4.00
Skupaj	511	136	62	\$201.55	\$48.52½	\$48.52½	\$66.95

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. nov.	71	70	51
Prejeli od stranke	562	100	100
Skupaj	633	170	151
Razpečanih tekem meseca	511	136	62
Na roki 30. nov. 1927	122	34	89

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo dopoldne in četrtopoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

"ZADNJI DAN" V COLLINWOODU.

COLLINWOOD, O. — Naslov tega dopisa vas ne sme prestrašiti, kajti Collinwooda ne bo še konec. "Zadnji dan" ne bo zadnji dan naše nemirne naselbine (ali pa mirne, če hočete), pač pa se tako imenuje drama, ki jo vprizori tukajšnji klub JSZ. v nedeljo 22. januarja v avditoriju Slov. del. doma. Vrši se v času pariške komune. Od začetka do konca igre se vrste prizori, v katerih ni nobene praznine in ne takih dialogov, ki dolgočasijo gledalca. V prvem prizoru boste videli komunarde in komunardke, ki se ne boje umreti za svoje ideale. Bore se kot levi in padajo kot levi. Tudi komuna pada. A njen duh živi v komunardih tudi ko že umirajo. V zadnjih naporih jim zamirajo na ustnicah vzkliki: Živela komuna!

Te vrste igre so na našem odru redke, zato je sklep kluba pozdraviti. Je še več drugih, za katere bi človek rad, da pridejo na oder, npr. igra "Sestra" iz ruske revolucije od istega avtorja (Joška Ovna), "Hlapci", "Kralj na Betajnovi" in "Pohujšanje v dolini šentflorjanski" od Ivana Cankarja, Hauptmannovi "Tkalci", Gorkijev "Na dnu" ter "Sovragi" itd. Mnogo teh iger je bilo v slovenskem Clevelandu sicer že vpriporjenih, a v Collinwoodu ne prav veliko. In ker tukajšnje občinstvo ne poseča v velikem številu igre ki se vrše na St. Clairju, od tam pa pri nas ne, je dobro, če se klub JSZ. in dramatično društvo "Verovšek" zavzame ter posežeta večsi tudi po socialnih dramah. Pri tem je seveda treba paziti, da se izbere le dobra dela. Molekova drama "Poročna noč" je tudi zelo priporočljiva za vpriporjanje. Oder imamo velik in moderen, Slovencev je v Collinwoodu več tisoč, torej imamo vse pogoje, da razvijemo dramatiko do viška naših moči. — *Prijatelj dramatike.*

KAKO BINGELJ AGITIRA ZA GLASILO PROTISVOBODOMISLECEV.

Pisec tega dopisa bo povedal dva slučaja, kako Bingelj "agitira" za svoj "Glas Svobode". V neki rudarski naselbini na severozapadu se mi je potožila vdova, kateri je nekaj tednov pred tem ubilo moža, da ji "Glas Svobode" grozi s tožbo, če ne poravnava naročnine. List so ji pošiljali kake tri leta. Mož ga je odpovedal, a je v grobu in ne bi mogel pričati. "Hčer mi pravi, da naj plačam," je dejala vdova. Želel sem, da mi pokaže pismo, a ga ni mogla najti. "Otrok ga je menda vrgel v peč," je rekla. "Mislite, da bo tožil, mi kaj more?" Svetoval sem ji, naj se v slučaju, da jo bodo izsiljevali naprej, obrne na urad JSZ. in priloži izsiljevalna pisma.

Drug slučaj, ki je istotako karakterističen.

Slovenski dom v West Newtonu, Pa., je pred več leti naročil med drugimi listi tudi "Glas Svobode." Ko pa je zagazil v gonjo proti našemu gibanju, ga je domova uprava pred letom in pol odpovedala. Odpoved je bila dvakratna, a list je prihajal naprej. Potem je umrl. Po vstajenju iz groba je zopet prišel. Ali Dom ga ni hotel, pa je na decemberski seji zaključil, da se upravi, "G.S." znova pojasni, da je bil odpovedan. John Langerholc je dobil naročilo, da naj piše. Pisal je, da Dom odpoveduje "G.S." že tretjič, ker zavajalna lista noče v svoji čitalnici. Če ne ustavite, vas nanzanimno poštnim oblastim, je zagrozil. Bingelj je hinavsko odgovoril, da odkar je on lastnik lista, ni dobil odpovedi. Pisal je, da obžaluje, ker je Dom list tako dolgo prejemal, in ako so domovci poštenjaki, naj ga plačajo. Kakopak! Čemu pošiljati list, ki ga odpoveduješ, leto za letom? West Newton ni edini slučaj,

kajti 90 odstokov naročnikov "G.S." je prejelo, ali pa še prejemajo list zastoj. Odpovedovali so ga — a prihaja naprej. Sedaj pa: "Če ste poštenjaki, plačajte!"

Bingelj se je pohvalil, da ima dovolj plačanih naročnikov in da lista "noče" usiljevati. Dostavil je: Izgleda, da dišite po zajčji naturi in da bo Westnewčanom žal, ker se puste vleči za nos. Langerholc je zopet odgovoril. Bingelj, ki pravi, da lista ne usiljuje, ga vzlic ponovnim odpovedim pošilja naprej. Kaj pa je to, kot usiljevanje? Ali niso grožnje z advokati usiljevanje? Grozilo se je z njimi omenjeni vdovi. V ponovnem pismu so Westnewčanje sporočili Binglju, da ima list, ki ga urejuje "zajčja natura", še prostor v Domu; nadalje, da je bil "G.S." nekoč dober list; odpovedali pa so ga isti ljudje ki so ga nekoč naročili. Bilo je Binglju povedano, da razumni delavci ne pod-

DRAMSKI ODSEK KLUBA ŠT. 232 J. S. Z., BARBERTON, O.,

—vprizori—

V DVORANI DRUŠTVA "DOMOVINA"

na Mulberry St.

v soboto 14. jan. ob 8. zvečer

socialno dramo v dveh dejanjih

"GROBOVI BODO IZPREGOVORILI"

OSEBE:

Ivan Klarič, mizar	John Gabor	
Marija, njegova žena	Mary Steblaj	
Stari Klarič, Ivanov oče	Luka Može	
Gospa Bašič, soseda	Josephine Platnar	
Pavel Pratič, nekdanji Ivanov tovariš,	Lovrenc Frank	
Josip Kolar, hišni gospodar	Frank Poje	
Stefan Vernič, tajnik strokovne organizacije	Frank Markovich	
Gospa Reich	} odbornice krščanskega dobrodelnega društva	
Gospa Jankovich		Mary Fidel
Gospa Škrtič		Trisa Sonoff
Skrb	Agnes Jankovich	
	Jenie Jankovich	

Režiser John Gabor

Vstopnina 50c, za otroke od 6. do 16. leta 25c.

Pred in po programu veselica; godba prvovrstna.

Odbor vljudno vabi naše občinstvo, da pride na to predstavo.

pirajo lista, ki blati največjo slovensko podporno organizacijo s tem da ruje v nji ter laže proti njenemu vodstvu.

Ne vem točno, kdo je sedaj pravi lastnik nekdanjega svobodomiselnega lista, a pravijo, da neka židovska oglaševalna firma, kateri se je Bingelj prodal. Če list dobite v roke, pregledajte oglase, pa boste videli, koliko mazačev oglašava v njemu. To potrjuje, da je list sedaj res last zavajalnih agentov. Ubogi Martin Konda, kaj so napravili s tvojim "Glasom Svobode"! — N. N.

LENČKA JE HUDA NA "STAREGA NACETA".

GLENCOE, O. — Lenčka iz Neffsa je zopet naročila dopis za petak proti staremu Nacetu. Provokator odpre pismo, vidi petak in prošnjo: Napiši proti Nacetu, in on napiše. Lenčka je vsa "srečna".

Dasi nimam avtomobila in sem že v poznih letih, imam Lenčko vseeno rad, zato ji svetujem kot "dober človek": Mar res nimaš poguma, da bi povedala onim ki se jih tiče?

Še nekaj, draga Lenčka. Tvoji po naročilu umerjeni dopisi označujejo, da zelo sovražiš stare ljudi. Vidiš, še nikoli te nisem vprašal za to ali ono, in nikoli nisem iskal tvojih uslug. Bodi srečna, Lenčka mila, a pomni, vsi se staramo. Kadar zapišeš kaj o "starem Nacetu", je dobro, da razumeš, da tudi tvoja leta tečejo naprej. Enkrat boš mogoče stara, pa te ne bo nihče hotel v avto in lahko te "bog štrafa", da te tudi kot starko ne bodo spoštovali. Vidiš, sama si, kdo te bo tolažil . . . ?

Lenčka, ne brskaj po "Ljubljanski srajci", v katero se oblači provokator. Se boš našla uši in morda še kaj hujšega. Bodi dobra perica in peri. Bodi snažna na duši in na telesu. — *Nace Žtemberger.*

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno.

Postrežba točna.

DRAMSKI ODSEK KLUBA ŠT. 1, J. S. Z.,

S SODELOVANJEM

KLUBA ŠT. 45, J. S. Z., WAUKEGAN, ILL.

vprizori

V NEDELJO, 8. JANUARJA 1928

ob 3. popoldne

v dvorani Slovenskega
narodnega doma,

McAlister Ave. in 10th St.

igro

"POROČNA NOČ"

Socialna drama v treh dejanjih in s predigro.

Spisal Ivan Molek.

V predigri in med dejanji igrata Frances
in Alice Artach in sestre Meyers.

DVORANA ODPRTA OB 2:30 POPOLDNE.
ZAČETEK PROGRAMA OB 3.

Po igri prosta zabava in ples.

OSEBE V IGRI:

Wilson, rudniški kapitan John Olip
Viola, njegova žena Frances Vider
Mrs. Kuba, njegova priležnica, Frances A. Tauchar
Grabsack, rudniški ravnatelj Peter Bernik
Jurman, rudar Andrew Kobal
Angela, njegova nevesta Angeline Tich
Angelina mati Mary Aucin
Rudar John Hujan
Rudarjeva žena Kristina Renar
Pisarniški nameščeneec Anton Drozina
Policaaj Charles Renar

V predigri, ki prikazuje sceno izvajanja prava prve ali poročne noči v srednjem veku, sodelujejo poleg omenjenih Anton Medved, Fred A. Vider in Rudolf Valenčič.

Igra se vrši v polpreteklem času v Ameriki.

Režiser: Ivan Molek.

Vstopnina: Za odrasle 50c; za otroke 10c.

NI NAM ŽAL ZA STARIM LETOM. — MAŠKARADA DRUŠTVA "NARODNIH VITEZOV".

CHICAGO, ILL. — Minuli so božični prazniki, minulo je staro leto. Kako smo "se imeli" v praznikih, ve najbolje vsak sam; prav gotovo se ne motim če za- pišem, da je bilo samo v Čikagu tisoče bednih delav- cev brez strehe in jela, tisoče nedolžnih otročičev, ki so hrepeneče gledali druge otroke, kako so se vsega siti veselili vsakovrstnih igrač medtem ko oni niso imeli ničesar razven praznih želodcev in mrzle po- stelje. Prepričan sem, da se na tisoče izprtih premo- garjev ni veselilo praznikov, kajti zanje niso pome- nili veselje pač pa žalost in bedo . . .

Zakaj je toliko bede na svetu, zakaj mora toliko delavcev, ki so vedno pripravljeni trdo delati, stra- dati in trpeti celo preganjanja? Brat delavec, premisli nekoliko in ne bo ti težko odgovoriti na ta vprašanja. Ako misliš da je sedanji kapitalistični sistem krivičen, pristopi v politično organizacijo kakor je Jugoslovans- ka Socialistična Zveza ter podpiraj njene ustanove, ker s tem pomagaš graditi nov sistem, novo človeško družbo, katera ne bo pustila, da bi najbolj zaslužni lju- dje trpeli pomankanje, največji lenuhi in hinavci pa uživali sadove tvojege dela.

Kakor večinoma povsod, je bila tudi v Čikagu de- presija v letu 1927 precej huda, zato nam ni treba ža- lovati za starim letom, pač pa je potrebno, da složno nastopimo proti našemu sovražniku, kapitalizmu. Res je, da ni prijetno živeti v razmerah kakršne vladajo danes, toda človek se mora vseeno včasih nekoliko pozabavati. Dr. "Narodni Vitezi" št. 39 SNPJ. je skle- nilo, da priredi v soboto 7. januarja veliko maškarad- no veselico, ki se vrši v dvorani SNPJ. Kdor se hoče dobro zabavati v veseli družbi in (če bo dovolj srečen) dobiti krasno nagrado, naj ne pozabi na večer 7. ja- nuarja. Pazite na oglas v današnji številki Prole- tarca. — V. L.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarne.

DAROVIC & ZAGAR

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

Ameriški vojaki padajo v Nikaragvi—čemu?

V Nikaragvi delajo "red in mir" že od prošlega poletja ameriške čete, kajti ameriška vlada hoče, da ima Nikaragva tako in tako vlado in nobene druge, pa četudi jo hoče večina ljudstva. Od tedaj so se ame- riške čete že večkrat spopadle z uporniki, katere ime- nujejo ameriški listi "banditi". Eni so to, ker jim je bilo banditstvo edini izhod. Bore se, ker nočejo pri- znati ameriškega umešavanja. V spopadih so ameri- ške čete pobile že mnogo sto "banditov", a tudi kak ameriški vojak pade tu in tam. Dne 2. januarja so ameriški listi prinesli brzoglavno poročilo, da je bilo v spopadu med uporniki in ameriški četami ubitih pet ameriških vojakov in 26 ranjenih, nekateri nevar- no. Vojni department je sklenil posadko v Nikaragvi pojačati . . .

ZA JOHNSTOWN IN OKOLICO.

Klub št. 5 JSZ. bo imel svoj zabavni večer v sobo- to 11. februarja v Slovenskem izobraževalnem domu na Franklinu. Na sporedu bo igrokaz "Na drugi fron- ti", nadalje govori itd. Poleg tega programa bo ples- na zabava.

Apeliramo na društva in klube tega okrožja, da na omenjeni večer ne prirejajo veselice, pač pa pride- jo v naš krog in se zabavajo z nami. — *Tajništvo.*

Naročite Ameriški družinski koledar l. 1928 svojcem v domovini. Stane \$1 in 10c za pošiljal- ne stroške. Pošljite nam to vsoto in natančen naslov prejemnika.

Zadružna Banka v Ljubljani

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%

vezane po 7%

Njene ameriške zveze so:

- 1.) S.N.P.J. v Chicagu.
- 2.) Amalgamated Trust and Sav- ings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd.
- 3.) Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York.
- 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Za račun Zadružne banke v Ljubljani (Jugoslavija)

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu na- menu naj služi.

“Poročna noč” v Waukeganu v nedeljo 8. januarja.

Kot že oglašano, vprizori dramski odsek kluba števil. 1, JSZ. s sodelovanjem kluba števil. 45 JSZ. v Waukeganu socialno dramo “Poročna noč”, katero je spisal Ivan Molek. Drama je v dveh delih, predigra in glavni del drame.

Predigra je slika iz srednjega veka, ko je morala nevesta, ako je bila lepa, prebiti prvo noč z baronom ali grajščakom, sploh z onim, kateremu je bila podložna. Slika predstavlja vso krutost takratnih časov, v katerih so živeli brezpravni kmetje. Morali so dati desetino, katero so “gospodarji” največkrat s kruto silo iztirjevali; morali so delati gotovo število dni, katero se je pa največkrat določevalo po volji oblastnih grajščakov; poleg tega pa so morale neveste plačevati “desetino” tudi s svojim telesom. Marsikdo je že gotovo čital povesti iz onih časov, kako so grajski hlapci lovili žene in dekleta po kmetih in jih tirali v gradove in tudi klostre, da so bile v zabavo degeneriranih grajščakov in njih gostov. Sto in sto žena in deklet je vsled orgij v katerih so morale biti, znorelo in sto in sto jih je napravilo samomor, in ravno tako jih je bila na stotine, ki se niso nikdar vrnile iz gradov k svojim dragim. Ta slika — ali predigra — je samo drobec tega, kar se je vršilo v temnem srednjem veku.

Glavni del igre je pa iz današnjih časov, ki so v bistvu domalega enaki onim srednjega veka. Snov igre je vzeta iz življenja rudarjev po severozapadu, in lahko se aplicira v vsa industrijska in rudniška mesta, kjer je kompanija s svojimi biriči vrhovna oblast. Igra pokazuje, kako rudniški kapitan pod vplivom svoje prilježnice ni smel najeti nobenega delavca, katerega ni ona priporočila. Da je delo dobil se je moral tak delavec zavezati, da ji izroči celo plačo prvega meseca; to vsoto sta potem delila kapitan in njegova prilježnica. Pokazuje, kako je kapitan svojo službo izrabljal tudi v to, da je spolno rabil žene in dekleta rudarjev pod pritiskom, ako se mu ne udajo, da bodo njih možje, očetje ali ženini ob delo. Končno dobi kapitan zaslužen plačilo, toda ne od strani zatiranih

rudarjev in ponižanih žen rudarjev ter njih hčera, ampak od svoje lastne žene, katero je zaničeval in sovražil.

Igra je krasna slika kričečih razmer, v kakršnih žive delavci v deželi “enakopravnosti in prosperitete” in v kateri smo vsi “enaki pred zakonom”. Vstopnina, kot je določena je malenkostna in ne bi smela nikogar zadrževati, da se ne bi udeležil te predstave.

Po igri bo ples in prosta zabava v zgornji in spodnji dvorani. Pričetek igre točno ob 3. popoldne.

Udeležite se te predstave; ne bo vam žal! — P. O.

V STARI KRAJ SO ODPOTOVALI

Josef Rejfic v Prago, Cenek Kostelan v Prago, Jan Fortiš v Valkovo, James Gust v Obristovo, Bogomir Pečavar v Grčarico, Anna Valuhova v Cerovo, Ludvig Pittner v Holico, Kalaman Bado v Predajno, Štefan Martinček in soproga Katarina v Budatin, Thomas Aichen v Baljvadi, Josef Pucik v Macovo, Jan Gala v Kunovice, Marija Brodić s hčerko Jeleno v Zagreb, Grga Butković in Nikola Ratković v Lički Osik, Ivan Prebeg s soprogo Ružo ter sinom Ivanom v Megičmala, Franjo Malović v Petrinjo, Anton Majerović v Novi Lički, Anton Malovan s soprogo Marijo v Divnico, Josef Stuk v Sredo, Marko Mihelić v Sodevce, Štefan Mravik v Zitavsko, Jan Janaček v Veliki Zdenci, Emilie Langova v Kurivod, Antonie Tomljenović v Kurivod, Mato Pavić v Lazec, Kata Pleše v Zagreb, Mihael Sedlak v Velike, Frank Červinek u Sardice, Josef Houdek v Vrbítice, Jan Vavrik v Stražnico, Jan Jamrich v Podkonice, Josef Marcinek v Oldrehovece, Frank Chmela s soprogo Marijo in sinom Frankom v Gajar.

Iz starega kraja dopotovali:

Tomaš Ortman iz Dunaja, Anka Gacešić iz Medari, Slavko Hlad iz Velikog Trgovišta, Karel J. Rafaj iz Trenčina, Josef Lacine s soprogo Marijo in hčerko Emilijo iz Grubišnjog Polja, Josef Kolčik s soprogo Emilijo in hčerko Libušo iz Husova, Ruža Valutova iz Rokican.

Vsi ti so bili odpremeljeni po parobrodskem oddelku Kaspar American State Bank, Chicago, Ill.

VABILO NA MAŠKARADNO VESELICO

ki jo jo priredi

društvo “Narodni Vitezi” št. 39 S. N. P. J., Chicago, Ill.
v soboto 7. januarja

V DVORANI S. N. P. J., 2657 S. Lawndale Ave.

VSTOPNICE V PREDPRODAJI 50c, PRI VRATIH 75c.

ZAČETEK OB 8. ZVEČER.

Ker je to prva veselica te vrste v sezoni, upamo in pričakujemo, da nas cenjeno občinstvo poseti v velikem številu. Žal, da je prišel, ne bo nobenemu udeležencu. Odbor je pridno na delu, ker hoče, da se bo vsakdo dobro zabaval in fino postrežen. Maske dobre krasna darila. Godba bo izborna. — V soboto vas torej pričakujemo. Tisti, ki ste že bili na naših priredbah veste, da “Narodni Vitezi” vedno dobro postrežejo in o tem se boste prepričali tudi drugi. Vstopnice v predprodaji dobite pri članih društva in pri blagajni na dan priredbe. — ODBOR.

✠ VŠČIPCI. ✠

UGANKA.

Kdo je nekoč skušal na vse pretege priti v glavni odbor SNPJ. in so se mu prizadevanja tudi posrečila? Kdo je v privatne namene pošiljal dopise svojim zapupnim ljudem v naselbine, da so jih prepisovali in jih pošiljali v glasilo pod svojimi imeni? Kdo se je posluževal agitacijskih metod za dosego služb in drugih ciljev, kakršne med gentlemeni niso dopuščene?

Ugankar.

AKO NIHČE DRUGI, BLAŽ MORA ITI!

Tudi če se ne spravi iz glavnega odbora SNPJ. nikogar drugega izmed "neprijubujenih" glavnih odborikov, Blaž Novak mora iti, je zaključeno v hotelu in transferirano v LaSalle. Mož se je pač zelo zametil, npr.: Na združitevni konvenciji v Clevelandu je kandidiral za glavnega tajnika; ena zamera, radi katere je bil tožen in "obtožen"; potem je poizvedel, kako se je glihalo za "tisto loto", in joj joj, kolikšna zamera! V Waukeganu je kandidiral za gl. tajnika — čakaj, vrag te vzeli! (Upam, da Blažu te "zamere" ne grene spanja.) — *Rogač.*

POZABLJIVI SVET' MIKLAVŽ.

Sveti Miklavž je letos čisto pozabil na revne otroke stavkujočih premogarjev. V nebesih so izgubili naslove posebno tistih premožarjev, ki so bili izgnani iz stanovanj. Torej, dobri ljudje, pa se vi spomnite nanje. — *Pittsburška cekarica.*

CIGANSKI VANDROVEC V CHICAGU.

V nedeljo 29. januarja bodo v Chicagu gostovali igralci in igralke waukeganskega Samostojnega izobraževalnega kluba. Vprizore nam opereto — zelo lepa

stvar. V Waukeganu so z njo napravili ne le "najboljši vtis", ampak senzacijo. Čikažani smo bili že večkrat v Waukeganu in so nas vselej lepo sprejeli ter napolnili dvorano. Vrnimo jim milo za drago — razun tega pa bomo čuli lepo opereto ciganskega vandravca ali kako bi že prevedel "Gipsy Rover" na slovensko. — S.

"V ZDRUŽENJU JE MOČ".

V dvorani SNPJ. v Chicagu zborujejo društva: št. 1, 39, 102, 131 in 559. V slednjem je večinoma mladina ter posluje angleško. Naj bo zase! V št. 102 ("Nada") so ženske, naj bodo same tudi v bodoče! Ampak kaj pa, če se bi društva "Slavija", "Narodni vitezi" in "Francisco Ferrer" združila v eno? Sedaj vsa tri nekako stoje. Morda se bodo potem kaj pomladila ter agitrala več za jednoto in manj za demagogijo. — *Dober član.*

DRAGI BRATJE

Predsednik: Kdo se priglasil za delo na naši zabavi? (Medsebojno šušljanje, drugače je v dvorani molk.)

Nekaj se jih je dobilo. Eni izmed teh so prišli, drugi ne. Veselica je bila fiasko. Naslednja seja:

Brat delavec: Bratje, to ni lepo, naša veselica, 200 nas je, pa vas ni bilo. Kam pa to pride, kam pa

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street
Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvenzni terek in petek, in od 6. do 8.
zvečer vsak dan.

JOS. STEBLAY

Zemljišča, hiše, stavbišča, zavaro-
valnina proti ognju; javni notar.

2636 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Lawndale 9562.

Telefon v uradu Central 5999. Na domu Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK

ODVETNIK

127 N. Dearborn St., Soba 805,

CHICAGO,

ILLINOIS.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od
7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Piiite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

to gre?! (Brat št. 2 predlaga, da se preide na dnevni red.)

Brat št. 3: Predlagam, da prispevamo v fond za Franklinov spomenik \$25, da se bo tudi naš narod postavil. (Brat delavec protestira, nato si vzame besedo): Kje pa je brat št. 3 takrat, kadar imamo priredbe? Vsaka šema lahko predlaga, da se da, da, da, da — ali zakaj ne prideš kedaj ter pomagaš in kak cent zapraviš? (Velik vrišč, bratu delavcu je bil izrečen oster ukor, predlog brata št. 3 sprejet.) — *Zapisnikar.*

FARANOM SV. ŠTEFANA NA ZNANJE.

Bivši župnik velečastiti Rev. Zakrajšek si je na svojem potovanju po Evropi in pri počivanju na Slovenskem svoje zdravje zelo utrdil in mu postaja dolg čas po vam. Če plačate dolgove predno se povrne, ga bo silno veselilo in vam da dvakratno odvezo za storjene in nestorjene grehe. — *Janez Zlatoust.*

E, BOGAMI!

Zašto Victor Berger i socialisti ne pomažu rudare? vprašuje "Radnik". "Komunisti" so nas pozvali, da naj stopimo z njimi v zvezo ter pomagamo premogarjem. Ali socialistički izdajnici menda niti ne odgovore na mile apele. Evo, kako to ide: "Komunisti" hočejo, da mi kolektamo, pobiramo, nabiramo, in pošljemo njim "za premogarje". Tri četrtine ostane njim, eno bi oddali svojim pristašem med premogarji. Nismo za take "pomožne akcije", ki jih hočejo komunisti zase, zato smo "izdajnici radniške klase". Dober tek! — *RK.*

EXTRA—EXTRA—EXTRA

Ljubljanski dr. Černe, odvetnik, lastnik gospodarske pisarne, je objavil v "Glasilu Kranjske Katoliške Jednote" dolg čščččlanek, v katerem pravi, da je vložil proti Jakobu Župančiču "tožbo", in nadalje, da "Kristanovo" banko kontrolira "Kristan", da je njeno poslojje vredno recimo \$26,000, da bo mogoče valuta padla in bo vredno še manj, da naj posodimo če že hočemo kar direktno zadrugam in da naj poslušamo skozi njegovo gospodarsko pisarno, ki je izplačala že par sto tisoč dolarjev. — Viš, viš—viš—je rekel on gav

Francelj. Zase hoče kšeft! Kaj bi z zadržno banko, ko pa vam jaz, gospod dr. Černe, izvršujem dela točno in izplačujem dolarje, če mi jih pošljete!

Obogatimo drja. Černeta, zadrugarje in njihovo banko pa naj vzame hudič, če hoče. (Opomba.—Neki zelo zanesljiv vir trdi, da je "progresivni" blok in resolucijski štab v zvezi s tem klerikalnim jezičnim dohtarjem. Bingelj vem da je zraven.)—*Reporter.*

PESEM—

Si, kakor sveča vitka, lepa—
zagoriš, svetiš v veličanstvu svojem — — —
In nato — glej, bil si, dogorevaš.

Samo malo še, in ugasneš.—(Kozma Teleban).

(Listnica urednika "Vščipeev": Vi niste pesnik. To vaše zmašilo smo priobčili v dokaz drugim, da ne boste nikoli pesnik. Ne nadlegujte nas s svojimi pri-smodarijami.)

V KAKIH IN ČIGAVIH ROKAH JE SEDAJ "GLAS SVOBODE"?

Bingelj je z velikimi obljubami pregovoril nekega žida, ki vodi oglaševalno pisarno, da je "G. S." najuplívnejši slovenski list v Ameriki, da bo na prihodnji konvenciji SSPZ. izvoljen za glasilo in da bo bogato polje za izdajatelja. Žid je pomiškaval, srce se mu je otopilo, židje Slovane poznajo, pa se je omehčal, češ, splača se poskusiti. Kako je Bingelj govoril, da je žida ukanil je uganka, vendar ukanil in napumpal ga je. Bingeljnu za to priznanje. Vendar pa, vsaka stvar ima svoj konec. "G. S." ima zopet kačo v svoji blagajni. Žid čaka še danes na največjo uplívnost, posebno pa na peneze, ki jih pa od nikoder ni. Bingeljna že dva tedna plačal ni. Žid pravi: nič ne prejmemo — nič ne damo. Sila je, da bi človek kar muhe žrl . . . Fakt je, da je žid lastnik, Bingelj najet urednik in "svobodomiseln" pumpanje se nadaljuje, le vrelca s svojimi pumpami ne morejo zadeti. Kakor zgleda bo Bingelj kmalu kje drugje pumpal . . . — *Berwynski reporter*, ki mu je stvar dobro znana.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

PRIHRANJENI

dolarji, ako jih vložite v to banko, vam bodo pomagali do uspeha in neodvisnosti.

Vzemite te prihranjene novce iz vašega žepa in jih vložite na obresti; s tem jim daste priliko, da delajo za vas.

Pristopite v naš
ožični klub.

KASPAMERICAN STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

OTTO KASPAM, predsednik.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV